

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 7Ssk/70/2022
Identifikačné číslo spisu: 4020200318
Dátum vydania rozhodnutia: 29. marca 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:4020200318.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej /sudca spravodajca/ a členov senátu JUDr. Jany Martinčekovej a Mgr. Michala Novotného, v právnej veci žalobcu: P. M., V. U. Y. XXX/XX, F., proti žalovanému: Ministerstvo spravodlivosti SR, so sídlom Bratislava, Račianska 71, o preskúmanie rozhodnutí žalovaného č. 23767/2020/42 zo dňa 17. 06. 2020, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/49/2020-63 zo dňa 29. novembra 2021, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre, č.k. 23Sa/49/2020-63 zo dňa 29. novembra 2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Nitre napadnutým rozsudkom č. k. 23Sa/49/2020-63 zo dňa 29. novembra 2021, podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorej predmetom bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutie Ministra Spravodlivosti SR č. 23767/2020-42 zo dňa 17.06.2020, ktorým podľa § 84 ods. 4 písm. a) zák. č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 328/2002 Z. z.“) odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu Útvary sociálneho zabezpečenia zboru väzenskej a justičnej stráže č. GR ZVJS-d-11817/14-2020 zo dňa 04.05.2020 zamietol v celom rozsahu a rozhodnutie potvrdil. Prvostupňovým rozhodnutím č. GR ZVJS-d-11817/14-2020 zo dňa 04.05.2020 bolo správne konanie o priznaní starobného dôchodku žalobcovi zastavené, nakoľko v tej istej veci sa právoplatne rozhodlo. O náhrade trov konania rozhodol krajský súd poukazom na ust. § 168 SSP tak, že žalovanému náhradu trov konania nepriznal, pretože mu žiadne nevznikli.

2. Krajský súd mal z predloženého administratívneho spisu za preukázané, že prvostupňový správny orgán skúmal podmienky konania pred vydaním rozhodnutia ako aj okolnosti, či nastala podstatná zmena skutkového stavu predchádzajúcej žiadosti o priznanie starobného dôchodku, o ktorej bolo

rozhodované v r. 2018. Z vykonaného dokazovania bolo jednoznačne preukázané, že skutkový stav veci v danom prípade sa nezmenil. Žalobcovi boli zhodnotené všetky doby trvania výkonu služby a civilného zamestnania celkom 36 rokov a 178 dní. Suma vypočítaného dôchodku sa nezmenila, teda je nižšia ako výška príspevku za službu, resp. za výsluhový dôchodok.

3. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 177, § 132 ods. 1 písm. a), ako i zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 143a bod 1 v znení zákona č. 447/2002 Z.z., postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach, za primeraného použitia ustanovení o všeobecnej správnej žalobe podľa prvej hlavy tretej časti SSP a dospel k záveru o nedôvodnosti podanej žaloby.

4. Krajský súd po vyhodnotení závažnosti dôvodov žaloby vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu správneho orgánu ako aj k obsahu pripojeného spisu žalovaného konštatoval, že žalovaný sa v rozhodnutí vysporiadal so všetkými námietkami žalobcu a rozhodnutie riadne odôvodnil. K námietke žalobcu, že žalovaný rozhodol o jeho žiadosti na základe uznesenia Najvyššieho súdu SR č. 9So/31/2016 zo dňa 27. 09. 2017 krajský súd uviedol, že žalobcovi bol za 27 rokov služby v 1. kategórii funkcií od 1.februára 1998 priznaný príspevok za službu podľa § 119 zákona č. 410/1991 Zb. V zmysle § 129 zákona č. 100/1988 Zb. pre vojakov z povolania a vojakov, ktorí sú počas činnnej služby hmotne zabezpečení ako vojaci z povolania, pre príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti, príslušníkov zborov nápravnej výchovy a občanov, ktorí boli týmito vojakmi alebo príslušníkmi a splnili podmienku nároku na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona, platia ostatné ustanovenia tohto zákona, pokiaľ sa v tejto časti neustanovuje inak. Poukázal na ust. § 177 zákona č. 100/1988 Zb., podľa ktorého sa na účely tohto zákona za príslušníkov Zboru národnej bezpečnosti považujú aj príslušníci Federálnej bezpečnostnej informačnej služby, príslušníci Slovenskej informačnej služby a policajti zaradení v policajných zboroch a za príslušníkov Zboru nápravnej výchovy sa považujú aj príslušníci Zboru väzenskej a justičnej stráže. Podľa § 132 ods. 1 písm. a) zákona č. 100/1988 Zb. vojak z povolania má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 55 rokov, ak vykonával najmenej 20 rokov službu zaradenú do I. kategórie funkcií. Krajský súd považoval za nesporné, že navrhovateľ získal viac ako 25 rokov zamestnania a že vykonával službu zaradenú do I.kategórie funkcií viac ako 20 rokov. Splnil teda všetky podmienky pre vznik nároku na starobný dôchodok dňom dovŕšenia 55.roku veku. Nárok na starobný dôchodok mu preto vznikol dňom 25. 04. 2001. Zo žiadosti o starobný dôchodok spísanej dňa 25. 11. 2013 vyplýva, že od skončenia služobného pomeru dňom 31. januára 1998 navrhovateľ už nebol zamestnaný - v dobe od 1.februára 1998 do 30. januára 2003 bol evidovaný na úrade práce. Uvedenú dobu evidencie nie je možné započítať do doby zamestnania v celosti, ale iba od 1.februára 1998 do 31.2000 [§ 9 ods. 1 písm. d) zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2000. Po 31. decembri 2000, teda navrhovateľ nezískal žiadne doby poistenia (zamestnania). O dávkach dôchodkového zabezpečenia rozhoduje, pokiaľ ide o príslušníkov zborov nápravnej výchovy, orgán príslušného ministerstva spravodlivosti republiky [§ 142 ods. 4 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb.]. Podľa § 143a bodu 1 zákona č. 328/2002 Z. z. v znení zákona č. 447/2002 Z.z. od 1. júla 2002 sa na sociálne zabezpečenie policajtov a vojakov nepoužijú § 130 až 145 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že v ňom uvedené ustanovenia zákona č. 100/1988 Zb. sa nepoužijú až od 1. júla 2002, počnúc ktorým mohol policajtom najskôr vzniknúť nárok na výsluhový dôchodok podľa zákona č. 328/2002 Z. z. Aplikácia ustanovení § 132 a nasl. zákona č.100/1988 Zb. však nie je vylúčená pri nárokoch na starobný dôchodok tých policajtov, ktoré vznikli do 30. júna 2002 a policajt nebol k tomuto dňu nepretržite zamestnaný. Keďže všetky podmienky nároku na starobný dôchodok navrhovateľ splnil dňom 21. 04. 2001, právomoc rozhodnúť o jeho žiadosti o starobný dôchodok má v zmysle [§ 142 ods. 4 písm. c) zákona č. 100/1988 Zb. Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže ako orgán príslušného Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, a to bez ohľadu na to, že žiadosť o starobný dôchodok podal až 25.novembra 2013.

5. Ďalej krajský súd uviedol, že prvostupňový správny orgán rozhodnutím č. GR ZVJS-d-11817/14-2018 zo dňa 24. 10. 2018 žalobcovi nepriznal starobný dôchodok, považovaný za výsluhový dôchodok, pretože vypočítaná suma dávky je nižšia ako vyplácaný príspevok za službu považovaný za výsluhový dôchodok. Žalobca dosiahol fyzický vek 55 rokov dňa 25. 04. 2001 a k tomuto dňu splnil všetky podmienky nároku na starobný dôchodok podľa 5. časti zákona č. 100/1988 Zb. Výška starobného dôchodku bola vypočítaná podľa § 131 ods. 4 a § 12 zákona č. 100/1988 Zb. za roky 1988-1997. Suma starobného dôchodku bola vypočítaná vo výške 8.764,-Sk mesačne a k tejto sume patrili zvýšenia starobného dôchodku podľa jednotlivých úprav za obdobie rokov 2001-2017 až na sumu 593,66 eur od 7. mesiaca roku 2017. K 06. 02. 2018, od ktorého žiadal žalobca priznať starobný dôchodok bol mu vyplácaný výsluhový dôchodok, predtým príspevok za službu, v sume 621,04 eur mesačne, ktorý bol vyšší ako vypočítaný starobný dôchodok bez prídavku v sume 593,66 eur. Žalobca požiadal dňa 01. 04. 2020 žiadosťou o obnovenie vyplácania starobného dôchodku od 06. 02. 2018. Prvostupňový správny orgán rozhodnutím GR ZVJS-d-11817/14-2020 zo dňa 04. 05. 2020 zastavil konanie o priznanie starobného dôchodku žalobcu, pretože v tej istej veci bolo už právoplatne rozhodnuté a skutkový stav sa v podstate nezmenil. Žalovaný správny orgán preskúmaným rozhodnutím č. 23767/2020/42 zo dňa 17. 06. 2020 zamietol odvolanie žalobcu a rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu ako vecne správne potvrdil. Krajský súd dal do pozornosti, že i keď žalobca požiadal o starobný dôchodok svojou žiadosťou v r. 2018, nič nemení na tom, že pre žalovaný správny orgán je dôležitá skutočnosť dovriešenie dôchodkového veku žalobcu, teda je rozhodujúci dátum vzniku nároku na starobný dôchodok, a týmto dátumom je 25. 04. 2001, teda aplikácia zákona č. 100/1988 Zb. a zákona č. 73/1998 Z.z. pri výpočte starobného dôchodku. Krajský súd konštatoval, že vzhľadom na skutočnosti, ktoré boli jednoznačne preukázané, že žalobca sa domáhal opätovnou žiadosťou o priznanie starobného dôchodku, i napriek tomu, že sa nezmenili skutkové pomery, prvostupňový orgán a taktiež aj žalovaný vo veci správne rozhodli, a preto podľa § 190 SSP žalobu ako nedôvodnú zamietol.

6. Záverom krajský súd poukázal na vrátenie vyjadrenia žalovaného žalobcovi, že správny súd nemôže preskúmať rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu ako žalobou napadnutého rozhodnutia, keďže voči tomuto rozhodnutiu žalobca podal odvolanie dňa 14. 05. 2020, a preto správny súd preskúmaval rozhodnutie druhostupňového správneho orgánu, teda žalovaného Ministerstva spravodlivosti SR v spojení aj s rozhodnutím prvostupňového správneho orgánu.

II.

Kasačná sťažnosť žalobcu

7. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť. V dôvodoch kasačnej sťažnosti namietal, že svojou žalobou sa domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy GR ZVJS zo dňa 04.05.2020 a nie odvolacieho rozhodnutia ministerky spravodlivosti SR zo dňa 17.06.2020. Tým, že krajský súd preskúmal zákonnosť druhostupňového rozhodnutia Ministerky spravodlivosti SR zo dňa 17.06.2020 a žalobu zamietol porušil podľa názoru žalobcu jeho základné procesné práva garantované mu čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru na ochranu základných ľudských práv a slobôd, príslušnými článkami Ústavy SR, Listinou základných ľudských práv a príslušných ust. zák. č. 162/2015 Z. z. Zároveň namietal, že krajský súd meritorne rozhodol bez nariadenia pojednávania, čím porušil právo žalobcu na verejné súdne konanie (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv ako i čl. 46 ods. 2 Ústavy SR), nebol riadne vypočutý a nemohol sa vyjadriť k vykonaným dôkazom (????), čo považoval za rozporné s čl. 12 ods. 1, čl. 13 ods. 4 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR. Na základe uvedeného navrhol, aby kasačný súd uznesenie (zrejme mal na mysli rozsudok pozn. kasačného súdu) Krajského súdu v Nitre zo dňa 29.11.2021, č. k. 23Sa/49/2020-63 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie žalovaného ku kasačnej sťažnosti

8. Žalovanému bola výzva na vyjadrenie sa k podanej kasačnej sťažnosti žalobcu doručená dňa 25.02.2022, pričom svoje procesné právo vyjadriť nevyužil.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

9. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky bol formálne zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov dňa 1. januára 2021 a na základe zák. č. 423/2020 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov v súvislosti s reformou súdnictva.

10. Podľa ust. § 101e ods. 1, 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 423/2020 Z. z., najvyšší správny súd začne činnosť 1. augusta 2021. Výkon súdnictva prechádza od 1. augusta 2021 z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu.

11. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ v spojení s § 438 ods. 2 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky www.nnsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 S.s.p.) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu je dôvodná.

12. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Nitre, č. k. 23Sa/49/2020-63 zo dňa 29. novembra 2021, ktorým krajský súd zamietol žalobu žalobcu o preskúmanie zákonnosti druhostupňového rozhodnutia žalovaného č. 23767/2020/42 zo dňa 17.06.2020.

13. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril dávkový spis žalovaného správneho orgánu.

14. Predmetom preskúmacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie Ministra Spravodlivosti SR č. 23767/2020-42 zo dňa 17.06.2020, ktorým podľa § 84 ods. 4 písm. a) zák. č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odvolanie žalobcu proti rozhodnutiu Útvary sociálneho zabezpečenia zboru väzenskej a justičnej stráže č. GR ZVJS-d-11817/14-2020 zo dňa 04.05.2020 zamietol v celom rozsahu a rozhodnutie potvrdil.

15. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverené právomoci a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe, či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správnym súdom je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnou žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP.).

16. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ak žalobca je fyzickou osobou, ktorou namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení a na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

17. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite nepostupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku.

V.

Právne posúdenie kasačným súdom

18. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

19. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

20. Správny súdny poriadok upravuje vo svojej tretej hlave tretej časti správnu žalobu v sociálnych veciach.

21. Podľa ust. § 199 ods. 2 SSP, v konaní podľa tejto hlavy správny súd zohľadňuje špecifické potreby vychádzajúce zo zdravotného stavu a sociálneho postavenia účastníka konania - fyzickej osoby a poskytuje jej poučenie o jej procesných právach a povinnostiach.

22. Podľa ust. § 199 ods. 3 SSP, ak nie je v tejto hlave ustanovené inak, použijú sa na konanie v sociálnych veciach ustanovenia o konaní o všeobecnej správnej žalobe.

23. Podľa ust. § 26 ods. 1 SSP, správny súd poskytuje účastníkom konania poučenie o ich procesných právach a povinnostiach. Túto povinnosť nemá, ak je účastník konania zastúpený advokátom alebo ak má účastník konania, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

24. Podľa § 202 ods. 1, 2 SSP, v správnej žalobe sa musí okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť a) označenie druhu žaloby, b) označenie žalovaného, c) označenie konania alebo veci, ktorej sa žalobca domáha nápravy, d) deň vydania rozhodnutia a deň jeho doručenia alebo iného oznámenia žalobcovi, e) opísanie rozhodujúcich skutočností, f) označenie dôkazov, ak sa žalobca dovoľáva, g) žalobný návrh. Správnu žalobu fyzickej osoby správny súd posudzuje neformálne.

25. Z obsahu súdneho spisu krajského súdu bolo zrejmé, že žalobca sa žalobou domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže zo dňa 04.05.2020, č. GR ZVJS-d-11817/14-2020, ktorým bolo konanie o priznanie starobného dôchodku zastavené a to na základe ním uvádzaných dôvodov. K žalobe priložil žalobca rozhodnutie Generálneho riaditeľstva Zboru väzenskej a justičnej stráže, útvaru sociálneho zabezpečenia, č. GR ZVJS-d-11817/14-2020 zo dňa 04.05.2020. Krajský súd prípisom zo dňa 30.07.2020 poučil žalobcu v zmysle ust. § 26 ods. 2 ako i ust. § 107 ods. 1 písm. a) SSP a zároveň mu zaslal poučenie o jeho procesných právach ako osobitnú prílohu. Taktiež ho uznesením č. k. 23Sa/49/2020-13, zo dňa 30.07.2020 vyzval na predloženie rozhodnutia správneho orgánu II. stupňa, keďže mal za to, že rozhodnutie I. stupňového správneho orgánu nie je možné samostatne preskúmať. Žalobca opakovaním vo svojom podaní doručenom krajskému súdu dňa 14.08.2020 (č.l.22) zotrval na tom, že predmetom prieskumu je v danej veci rozhodnutie GR ZVJS zo dňa 04.05.2020, napriek tomu však konajúcemu súdu predložil rozhodnutie Ministersky spravodlivosti SR č. 23767/2020/42 zo dňa 17.06.2020, t.j. druhostupňové rozhodnutie orgánu verejnej správy. Krajský súd rozhodnutie v danej veci dňa 29.11.2021 verejne vyhlásil t.j. bez nariadenia pojednávania. Krajský súd preskúmal zákonnosť rozhodnutia druhostupňového správneho orgánu t. j. Ministersky spravodlivosti SR č. 23767/2020/42 zo dňa 17.06.2020 a žalobu ako nedôvodnú zamietol. V závere odôvodnenia (bod 26 rozsudku) krajský súd uviedol, že nemôže preskúmať rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu ako žalobou napadnutého rozhodnutia, keďže voči tomuto rozhodnutiu žalobca podal odvolanie dňa 14.05.2020, a preto krajský súd preskúmaval rozhodnutie druhostupňového správneho orgánu.

26. Kasačný súd dáva v tejto súvislosti do pozornosti krajskému súdu uznesenie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Ssk 5/2022 z 30. marca 2022 uverejneného v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky č.3/2022, R37/2022 z ktorého vyplýva, že „v prípade inštitútu neformálneho posudzovania správnej žaloby fyzickej osoby v sociálnych veciach je zníženie štandardu požiadaviek kladených na podanie fyzickej osoby kompenzované neformálnym prístupom pri posudzovaní podania správnym súdom, ktorého primárnou rolou je ustáliť, aké rozhodnutie alebo opatrenie, a ktorého orgánu verejnej správy je žalobou namietané. Podstatou tohto inštitútu a s ním súvisiaceho postupu podľa § 59, resp. § 60 Správneho súdneho poriadku však nie je povinnosť správneho súdu presvedčať žalobcu o mylnosti jeho právneho názoru dovedty, kým žalobca správnu žalobu nedoplní tak, aby o nej bolo možné rozhodnúť inak ako jej odmietnutím.“

27. Vo svetle vyššie uvedenom krajský súd nepostupoval správne, keď bez toho, aby si ustálil predmet prieskumu (ako základnú procesnú podmienku) preskúmal druhostupňové rozhodnutie správneho orgánu a meritórne rozhodol, hoci žalobca v samotnej žalobe (č.l. 1), v podaní zo dňa 12.08.2020 (č. l. 22) ako i v samotnej kasačnej námietke výslovne zotrval na prieskume zákonnosti prvostupňového rozhodnutia správneho orgánu. Z uvedeného dôvodu vyhodnotil kasačný súd námietku žalobcu ako dôvodnú.

28. Kasačný súd však nesúhlasí s námietkou žalobcu, že krajský súd tým, že rozhodol bez nariadenia pojednávania porušil právo žalobcu na verejné súdne konanie (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd ako i čl. 46 ods. 2 Ústavy SR. Z obsahu spisu krajského súdu je zrejmé, že žalobca bol o možnosti požiadať o nariadenie pojednávania výslovne krajským súdom poučený (§107 ods. 1 písm. a) SPP), pričom zo žiadneho podania žalobcu nevyplýva, že by o nariadenie pojednávania výslovne žiadal. Správny súdny poriadok umožňuje konajúcemu súdu za predpokladu splnenia podmienok uvedených v ust. § 107 SSP vo veci rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania, čím dochádza k prelomeniu zásady ústnosti a bezprostrednosti konania vyjadrenej v čl.48 ods. 2 Ústavy SR a navyše aj vo svetle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva i súdneho dvora Európskej únie princíp ústnosti neznamená iba výlučne nariadenie ústneho pojednávania, ale postačujú písomné vyjadrenia. Hoci aj krajský súd pristúpil k meritórnemu preskúmaniu zákonnosti rozhodnutia, bez toho, aby mal ustálený predmet prieskumu tým, že vo veci nenariadil pojednávanie a vec iba verejne vyhlásil, nekonal v rozpore s príslušným relevantnými ustanoveniami Správneho súdneho poriadku.

29. Vychádzajúc z uvedeného vyššie, kasačný súd, keďže časť kasačných námietok žalobcu vyhodnotil ako dôvodné, podľa ust. § 462 ods. 1 v spojení s § 440 ods. 1 písm. f/ SSP napadnuté rozhodnutie správneho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

30. V ďalšom konaní bude povinnosťou správneho súdu opätovne sa vecou dôsledne zaoberať, ustáliť si predmet prieskumu a to v súlade s názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí a vo veci opätovne rozhodnúť. V novom rozhodnutí vo veci samej rozhodne správny súd opätovne o nároku na náhradu trov konania vrátane o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 SSP).

31. Toto rozhodnutie prijal kasačný súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01. mája 2011).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.